

Luontokartoitusraportti

Ailangantunturi, Kemijärvi

7.-10.8.2025

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Selitteet	3
3. Kohdekuvaukset	4
3.1 Vaaraoja (kuvio 1)	5
3.2 Saniaiskorpi, Tunturilammesta Vaaraojaan laskeva puro (kuvio 2)	11
3.3. Rahkaneva (kuvio 3).....	15
3.4 Avosuo ja lähde (kuvio 4)	16
3.5 Sararäme, pensaikkoluhta, saraluhta (Kalliojänkä; kuvio 5).....	18
3.6 Metsäkortekorpi (kuvio 6)	21
3.6.1 Lapinleinikki (<i>Coptidium lapponicum</i>).....	24
3.7 Dialogialue (kuvio 7)	28
3.8 Lähteet	28
4. Yhteenveto	36
Viitteet	37

26.9.2025

1. Johdanto

Teimme alueelle maastokartoituksen elokuussa 7. –10.8.2025 neljän hengen luontokartoittajaryhmänä. Löysimme suunnitellun pumppuvoimalan vesivaraston, läjitysalueen sekä sähkönsiirtoreitin varrelta lukuisia luontoarvoja, joita esittelemme tässä raportissa. Havaitsimme muun muassa EU:n luontodirektiivin liitteen IV b) lajia, lapinleinikkiä (*Coptidium lapponicum*), jonka esiintymien hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain (9/2023) 78 § nojalla kiellettyä. Lisäksi suurikokoisen uhanalaisen päiväpetolinnun reviiri tulee huomioida hankesuunnittelussa tarkemmin, sillä tietolähteemme mukaan lajin reviiri on muodostunut vuoden 2023 pesäpuun romahtamisen jälkeen uudestaan.

Näkemyksemme mukaan hanketoimijan teettämät luontoselvitykset sekä arviot luontovaikutuksista ja lievennyskeinoista ovat puutteellisia. Alueella on luontoarvoja, myös lakisääteisesti huomioitavia, joita ei ole hankesuunnitelmassa huomioitu. Hankkeesta tulee luopua.

Kartoittajat: Anne Kiirikki (LuK, kasvibiologian maisteriopiskelija), Maria Reiman (biologi, FM kasvibiologia), Rita Anttila (valokuvaaja, luontokartoitusharrastaja), Anni Vainio (sosiologian maisteriopiskelija, luontokartoitusharrastaja).

2. Selitteet ja lukuohje

Lajiston yhteydessä käytettyjen lyhenteiden/termien selitykset

EN: erittäin uhanalainen

VU: vaarantunut

NT: silmälläpidettävä

RT: alueellisesti uhanalainen, vastaa luokkaa VU kyseisellä metsäkasvillisuusalueella

D: lintudirektiivin I-liite

KV: Suomen kansainvälinen vastuulaji

D2: EU-luontodirektiivi II-liite

D4: EU-luontodirektiivi IVa-liite

D5: EU-luontodirektiivi V-liite

Am-ind.: aarniometsän indikaattori

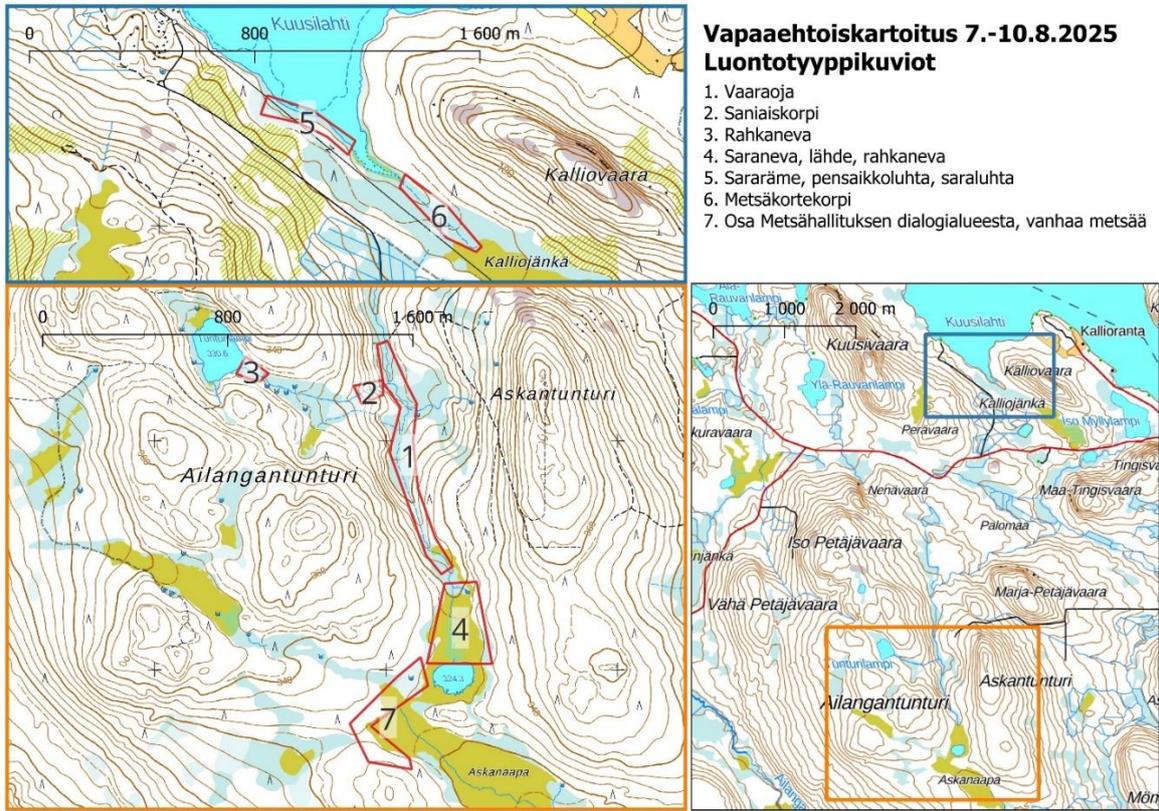
Vm-ind.: vanhan metsän indikaattori

Luontoarvolaji: vaatelas laji, joka ilmentää suojelunarvoista elinympäristöä.

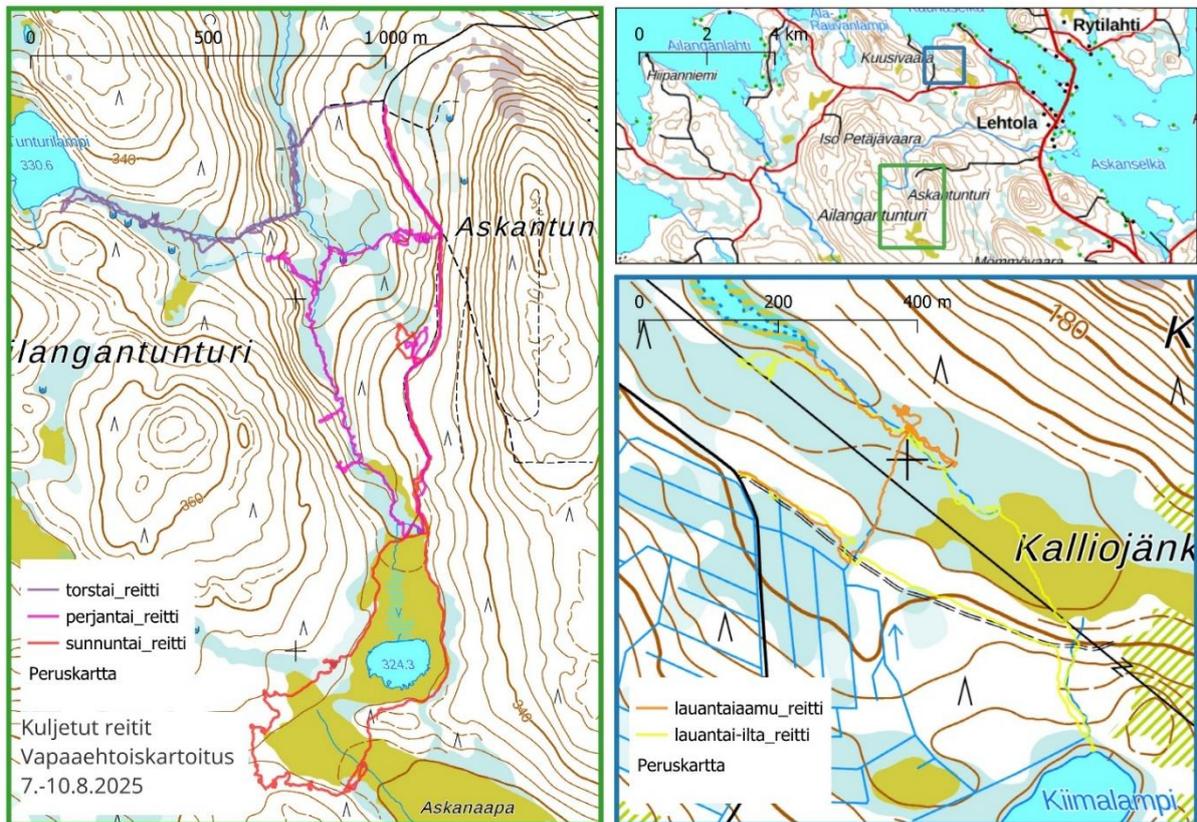
Lukuohje

Emme ole esittäneet hankkeen suunniteltuja toimintoja tekemissämme kartoissamme. Hanketoimijan esittämä kartta suunniteltujen toimintojen sijoittumisesta alueella löytyy raportin viimeiseltä sivulta, josta sitä voi vertailla kartoittamiimme luontoarvoihin. Kartta ei sisällä suurinta osaa sähkönsiirtoreittivaihtoehdoista.

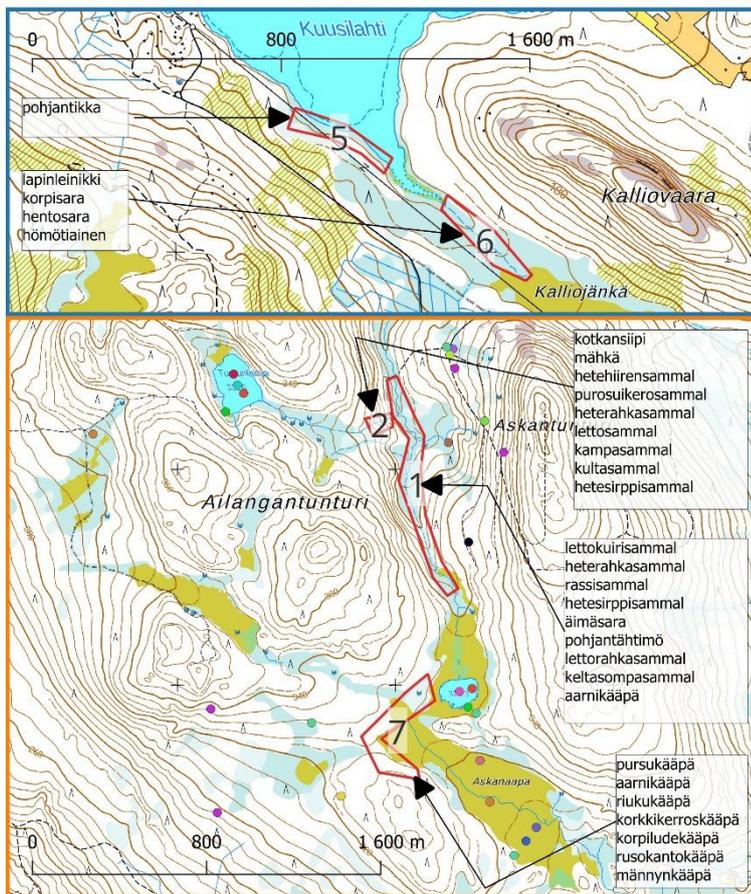
3. Kohdekuvaukset

Kartta 1. Luontotyyppikuviot

Kartta 2. Kartoitusretkeilyn aikana maastossa kuljetut reitit

Kartta 3. Lajihavainnot

3.1 Vaaraoja (kuvio 1)

Ailangantunturin ja Askantunturin välissä on suo, jonka läpi virtaa Vaaraoja etelästä pohjoiseen. Vaaraoja saa alkunsa Askanaavan pohjoisosassa sijaitsevasta suolammesta. Vaaraoja on luonnontilainen reilun kahden kilometrin pituisella matkalla Ailangantunturin itäpuolella, minkä jälkeen puron uomaa on karttakuvien perusteella muokattu ja siihen laskee oja. Vaaraojaan laskee useita puroja ja noroja ympäröivästä maastosta. Monet näistä puroista ovat lähdepuroja. Vaaraojaa ympäröivä suo on keskiosasta karua saranevaa ja reunoilla esiintyy karua sarakorpea ja pallosararämettä. Vaaraoja ja siihen yhtyvät ympäröivien rinteiden pikkupurot monipuolistavat suoalueen kasvillisuutta ja lisäävät luontoarvoja.

Vaaraojan välittömässä läheisyydessä on havaittavissa luhtaisuuden vaikutus kasvillisuuteen (kuvat 2, 3 ja 4). Kenttäkerroksessa runsaita lajeja ovat mätässara, korpikastikka, siniheinä, pullosara, luhtasara, harmaasara, luhtaröllä, järvikorte, raate, kurjenjalka ja rentukka. Purovarren puut ovat heikkokasvuista kuusta, hieskoivua ja harmaaleppää, joiden lisäksi purovarressa kasvaa pohjanpajua ja katajaa sekä jokunen mänty. Paikoin esiintyy myös isokarpaloa, suo-orvokkia, mesimarjaa, mesiangervoa ja pohjantähtimöä. Okarahkasammal, haparahkasammal, rämerahkasammal ja kiiltolehväksammal ovat pohjakerroksen yleisimmät sammalet. Purossa

on kevyt virtaus ja sen vesi on kirkasta. Kivillä kasvaa erilaisia sammalia, kuten isonäkingsammalta ja kinnassammalia.

Vaaraojan ja Ailangantunturilta laskevan puron yhtymäkohdan läheisyydestä esiintyy muuta ympäristöä vaateliaampaa kasvillisuutta, mikä voinee johtua lähteisyydestä ja rinteestä valuvista ravinteista. Tämä näkyy meso-eutrofisten sammalten runsautena pohjakerroksessa: heterahkasammal, rassisammal, lettokuirisammal ja hetesirppisammal (kuvat 5 ja 6). Lisäksi tässä kohdassa kasvaa myös äimäsaraa, suokortetta, suo-ohdaketta, metsätähteä, rätvänää ja katajaa.

Etelämpänä Ailangantunturin ja Askantunturin Vaaraoja kulkee rinteiden välisessä notkelmassa. Notkelman suulla Vaaraoja virtaa rinteessä paikoitellen piilossa mättäiden ja puunjuurakoiden alla (kuva 7). Puronvarren kasvillisuus on ruohokangaskorpea ja molemmin puolin vaarojen rinteessä on kapealti lehtomaista kangasta. Puronvarsikorven painanteissa on mätäsaraa, nurmilauhaa, korpikastikkaa, rentukkaa, kurjenjalkaa, rönsyleinikkiä, pohjantähtimöä ja okarahkasammalta. Mättäillä kasvaa hiirenporrasta, metsä- ja korpi-imarretta, korpiorvokkia, oravanmarjaa, metsätähtimöä, puolukkaa, talvikkeja, ruohokanukkaa, korpilahkasammalta ja korpikarhunsammalta.

Puronvarsikorven reunassa Ailangantunturin puolella on myös pienialainen kasvillisuuden perusteella lähteiseltä ja ehkä hieman lettoiselta vaikuttava kohta (kuva 8), jossa ei kuitenkaan ole näkyvää lähdeettä. Tässä kohdassa heterahkasammal on peittävä ja sen lisäksi siinä kasvaa hieman lettorahkasammalta, huopaohdaketta, metsätähteä, metsäkurjenpolvea, pohjanhorsmaa ja suohorsmaa rämevarpujen ohella.

Pienen jyrkän nousun jälkeen puronvarren suon kasvillisuus muuttuu karummaksi. Aivan puron läheisyydessä se on karua saranevaa. Ennen jyrkkää nousua avosuolle Vaaraojaa reunustaa karu mutta luhtainen sarakorpi (kuva 9). Rinteessä on pystyynkuolleita kuusia ja joitakin keloutuneita kuusia maapuina. Yhdeltä rungolta löytyi aarnikäpää, joka on vanhojen metsien indikaattorilaji.

Vaaraojan lähiympäristön luontotyyppien uhanalaisuus

Vaaraoja kuuluu luontotyyplitään luokkaan havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet, joka on Pohjois-Suomessa arvioitu silmälläpidettäväksi luontotyyppi (NT) ja koko maassa vaarantuneeksi luontotyyppi (VU). Vaaraojaan laskevat purot kuuluvat luokkaan havumetsävyöhykkeen latvapurot, joka on Pohjois-Suomessa säilyvä luontotyyppi (LC), mutta koko maassa silmälläpidettävä luontotyyppi (NT). Lähteet ovat Pohjois-Suomessa säilyvä luontotyyppi (LC), mutta koko maassa vaarantunut luontotyyppi (VU).

Saraneva on Pohjois-Suomessa säilyvä luontotyyppi (LC), mutta koko maassa silmälläpidettävä luontotyyppi (NT). Sarakorpi on Pohjois-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi (NT) ja koko maassa vaarantunut luontotyyppi (VU). Ruohokangaskorpi kuuluu luokkaan

kangaskorvet, joka on Pohjois-Suomessa vaarantunut (VU) ja koko maassa erittäin uhanalainen luontotyyppi.

Kuva 12

Kuva 21

Kuva 33: Koivupötkelöitä

Kuva 45: Vaateliäita sammalia Vaaraojan varressa. Kuvassa rassisammal, heterahkasammal ja hetesirppisammal.

Kuva 54: Vaateliäs sammallaji lettokuirisammal Vaaraojen varressa.

Kuva 66: Ruohokangaskorpea Vaaraojan varressa. Puro virtaa puunjuurakoiden alla.

Kuva 77: Puronvarren ruohokangaskorven yhteydessä lienee myös lähteisyyttä, mikä näkyy mm. heterahkasammalen runsautena.

Kuva 88: Sarakorpea Vaaraojan ympäristössä. Rinteen takana alkaa avosuota.

3.2 Saniaiskorpi, Tunturilammesta Vaaraojaan laskeva puro (kuvio 2)

Tunturilammesta laskee luonnontilainen puro Ailangantunturin itärinteessä. Puro on kivikkoisen (kuva 10) ja siinä kasvaa monenlaisia sammalia. Metsä on ainakin puron läheisyydessä luonnontilaista eikä siinä näy jälkiä hakkuista. Puron läheisyydessä on jonkin verran maapuita ja pötkelöitä.

Puron luontotyyppi on havumetsävyöhykkeen puro, sillä siihen liittyy muutamia lähdepuroja. Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet on arvioitu Pohjois-Suomessa säilyväksi luontotyypiksi (LC), mutta koko maassa ne ovat vaarantuneita (VU). Puron alajuoksulla rinteessä sijaitsee saniaiskorpi, joka on uhanalaisuusluokaltaan silmälläpidettävä (NT) Pohjois-Suomessa ja koko maassa vaarantunut (VU). Lähteiköt on Pohjois-Suomessa säilyvä luontotyyppi (LC), mutta koko maassa vaarantunut (VU).

Alarinteessä puronvarressa on edustava luonnontilainen saniaiskorpi (kuva 11). Puusto on kuusta ja järeää hieskoivua sekä yksittäisiä järeitä pihlajia. Pensaskerros koostuu harmaalepistä, tuomesta ja pihlajasta. Kenttäkerros on erittäin monilajinen. Sen valtalajit ovat soreahii-renporras, korpi-imarre ja metsäimarre. Muita yleisiä lajeja ovat mesiangervo, metsäkurjenpolvi, korpikastikka, oravanmarja, ruohokanukka, korpi- / suo-orvokki, metsäalvejuuri. Lisäksi saniaiskorvessa kasvaa tähtitalvikkia ja muita talvikkeja sekä niukasti sudenmarjaa, kulleroa ja lehtokortetta. Purossa kasvaa rentukkaa. Pohjakerros on niukka, mutta monilajinen. Sieltä löytyy mm. lehväsammalia, lehtoruusukesammalta, korpirahkasammalta, suikerosammalta (*Brachythecium* sp.), lapasammalta (*Pellia* sp.) ja pieniä maksasammalia (kuva 11).

Kuva 99: Saniaiskorvessa on kuusten lisäksi järeitä hieskoivuja ja kookkaita pihlajia.

Kuva 1010: Puro on rinteessä kivikkoinen.

Kuva 1111: Saniaskorven pohjakerros on monilajinen.

Puronvarren korpi kapenee rinnettä ylös mentäessä kapeaksi puroa reunustavaksi kaistaleeksi (kuva 12). Havaitsimme kotkansiipiä kahdessa eri kohdassa puron varressa (kuva 13). Ylemmänä puron ympäristössä on useita lähteitä, jotka rikastuttavat puron ympäristön kasvillisuutta. Nämä lähteet on kuvailtu tarkemmin Lähteet-osiossa (lähteet 1–5). Tunturilampea lähestyttäessä puron ympäristö vaihettuu rämeeksi.

Kuva 1212: Ylemmänä rinteessä korpea on enää kapealti puron varressa.

Kuva 1313: Ylempänä rinteessä on kotkansiipiä.

3.3. Rahkaneva (kuvio 3)

Tunturilammella puron suuta reunustaa kapealti rahkaneva, jolla kasvaa tupasvilla, rahkasara, suokukka, puolukka, pikkukarpalo, variksenmarja, vaivaiskoivu, jouhisara (kuva 14). Kauempana purosta rahkaneva vaihtuu rahkaiseksi ja isovarpuiseksi rämeeksi. Purossa on kelohonkia (kuva 15). Pumppuvoimalan suunnitelmassa puro suunnitellaan perattavaksi, jotta Tunturilampi voitaisiin tyhjentää vedestä.

Kuva 1414: Rahkanevaa ja rämettä puron reunassa Tunturilammen läheisyydessä.

Kuva 1515: Kelopuita vedessä.

3.4 Avosuo ja lähde (kuvio 4)

Vaaraoja jatkuu etelään avosuolla olevalle lammelle, josta se saa alkunsa. Avosuo on kasvillisuudeltaan karua saranevaa (kuva 16). Suolla kasvaa tupasvillaa, rahkasaraa, leväkköä, suokukkaa, karpaloa ja rusko- ja punarahkasammalta sekä hieman pullosaraa.

Avosuon koillisreunassa on lähde, josta laskee lähdepuro Vaaraojaan. Lähde on kuvailtu tarkemmin osiossa *Lähteet 3.8* (Lähde 10). Lähdettä ympäröi kituvapuustoinen rahkaräme.

Saranevat, rahkarämeet ja lähteiköt on luokiteltu säilyväksi luontotyyppiä (LC) Pohjois-Suomessa. Kuitenkin saranevat ovat koko maan tasolla tarkasteltuna silmälläpidettävä luontotyyppi (NT) ja lähteiköt ovat vaarantunut luontotyyppi (VU).

Kuva 1616: Karua saranevaa Vaaraojan alkulähteillä.

Kuva 17: Avosuolla Vaaraojan uoma on piilossa kasvillisuuden alla

3.5 Sararäme, pensaikkuhuhta, sarahuhta (Kalliojätkä; kuvio 5)

Kalliojätkälle on suunniteltu läjitysalue, johon Kuusilahdesta ruopattava maa-aines kasat-taisiin. Kävimme kohteella 9.8.2025. Tavoitteenamme oli etsiä läjitysalueelta harvinaisia ja uhanalaisia kasveja ja luontotyyppejä.

Alueella havaitsemamme luontotyypit ovat karu sararäme, saraneva, pensaikkuhuhta, sara-huhta ja metsäkortekorpi. Karu sararäme on arvioitu Pohjois-Suomessa säilyväksi (LC) luonto-tyypiksi, mutta koko maan tasolla tarkasteltuna sen uhanalaisuusluokka on vaarantunut (VU). Saranevat on arvioitu Pohjois-Suomessa säilyväksi luontotyypiksi (LC), mutta koko maassa sil-mälläpidettäväksi luontotyypiksi (NT). Pensaikku- ja sarahuhta on arvioitu koko maassa säily-viksi luontotyypeiksi (LC). Metsäkortekorven uhanalaisuusluokka on Pohjois-Suomessa vaa-rantunut (VU) ja koko maassa se on erittäin uhanalainen luontotyyppi (EN).

Kulkemallamme reitiltä havaitsimme, että Kalliojätkän reuna on karua sararämettä (kuva 18), joka vaihettuu pajuluhdaksi, joka kuuluu luontotyyppiin pensaikkuhuhdat (kuva 19). Suolta kuu-silahteen laskevan puron suulla on sarahuhtaa (kuva 20). Tämä alue on merkitty karttaan kuvi-oksi 5.

Kuva 18: Karua sararämettä. Mättäillä variksenmarjaa, suopursua ja puolukkaa. Painanteissa pullosaraa, kurjenjalkaa, raatetta, räme- ja sararahkasammalta.

Kuva 19: Sara-räme vaihettuu nevaiseksi pajuluhdaksi.

Kuva 20: Sara-luhtaa ja hieman pajuluhtaa Kuusilahteen laskevan puron suulla.

Kuva 21: Pohjantikka

Kuva 22: Sararämettä

3.6 Metsäkortekorpi (kuvio 6)

Puronvarsi muuttuu kaakkoon päin korpisemmaksi. Puroa reunustaa luhtainen metsäkortekorpi, joka on laajimmillaan Kuusivaaran puoleisella rannalla (kuva 23 ja 24). Toisella puolella puroa korpi on jonkin verran nevaisempi lajistoltaan. Korpi reunustaa puroa n. 200 metrin matkalta, jonka jälkeen alkaa karu saraneva. Havaitsimme alueella myös hömötiaisia.

Puronvarren luhtaisen metsäkortekorven puusto koostuu pääasiassa kuusista, ja sekapuuna on hieskoivuja. Pensaskerrossessa oli hieman pajuja ja harmaaleppää. Mätäspinoilla kasvaa seinäsammalta, metsäkerrossammalta, pallorahkasammalta. Kosteammilla pinnoilla puolestaan kasvaa okarahkasammalta, haprarahkasammalta, korpirahkasammalta, lehväsammalia ja luhtakuirisammalta (kuva 25). Suovehka, korpikastikka, nurmilauha, pullosara, mätässara, luhtasara, kurjenjalka ja raate kasvavat vetisimmillä pinnoilla. Mättäillä kasvaa metsäimarretta, korpi-imarretta, metsäkortetta, suomuurainta, mustikkaa, puolukkaa, suo- ja/tai korpiorvokkia, mesimarjaa, ruohokanukkaa ja talvikkeja. Korvessa kasvaa myös mätässaraa, korpisaraa, hentosaraa. Hentosara on koko maassa silmälläpidettävä laji. Lisäksi löysimme lapinleinikkiä, joka on rauhoitettu sekä EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteiden laji. Lajin esiintymän hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain (9/2023) 78 § nojalla kiellettyä.

Pikaisen vilkaisun perusteella metsäkortekorpi muuttuu karuleimaisemmaksi Kalliovaaraa kohti ja luhtaisuuden vaikutus vähenee (kuva 26). Kauempana purosta kenttäkerrossessa kasvaa runsaana metsäkortetta, puolukkaa, muurainta, pallosaraa sekä hieman juolukkaa ja suopursua.

Kuva 2317: Puronvarren luhtainen metsäkortekorpi. Etualalla kuvassa hentosaraa.

Kuva 2418: Järeähköä kuusta ja mätäspintojen kasvillisuutta.

Kuva 2519: Luhtaisuus näkyy lehväsamalten, oka- ja haprarahkasammalen ja luhtakuirisammalen runsautena pohjakerroksessa.

Kuva 2620: Korpi muuttuu karummaksi kauempana purosta.

3.6.1 Lapinleinikki (*Coptidium lapponicum*)

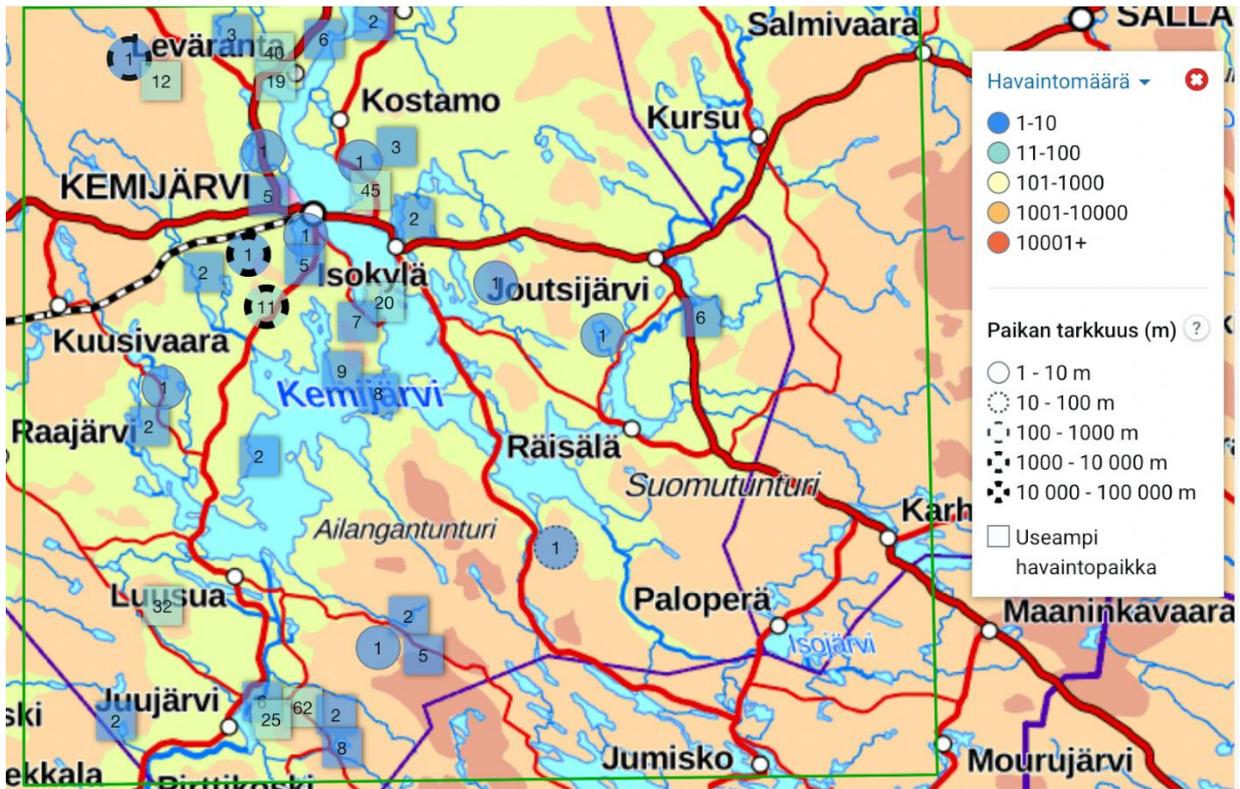
Lapinleinikki on Suomessa rauhoitettu ja EU:n luontodirektiivin liitteiden EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteiden laji. Lajin esiintymän hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain (9/2023) 78 § nojalla kiellettyä. Löysimme lajia suunnitellulta läjitysalueelta.

Ailangantunturin tai Kuusilahden lähöstä ei löytynyt ennestään tunnettuja havaintoja lapinleinikistä (kartta 4).

Torstaina ja perjantaina 7.–8.8.2025 yritimme etsiä lapinleinikkiä Vaaraojan ja siihen laskevien pikkupurojen varsilta, mutta emme löytäneet sitä sieltä. Onnistuimme kuitenkin löytämään kaksi lapinleinikkiesiintymää Kalliojängältä Kuusilahteen laskevan puron varresta (kartta 4 ja kuvat 23 ja 24) lauantaina 9.8.2025. Siellä lapinleinikki kasvaa puronvarren luhtaisessa metsäkortekorvessa varsin runsaana.

Lisäksi saimme tietoomme kansalaishavainnon paikallisten löytämästä lapinleinikkiesiintymästä Pienen Kiimalammen läheisyydestä (kartta 5 ja kuva 28). Esiintymän laajuudesta tai lajin elinympäristöstä tässä paikassa meillä ei ole esittää tarkkaa kuvausta.

ELY-keskus on lausunnossaan YVA-ohjelmasta kehottanut kiinnittämään huomiota alueella potentiaalisesti esiintyviin luontodirektiivin suojaamiin kasvilajeihin. Luontoselvitys ei ole kiinnittänyt asiaan huomiota, eikä siinä käsitellä alueen potentiaalia esimerkiksi lapinleinikin, laaksoarhon tai lapinhilven esiintymiselle (luontodirektiivin liite IV b) lajeja).

Kartta 5. Kuvankaappaus (25.9.2025) laji.fi-sivustolta Kemijärven ympäristöstä löytyneistä lapinleinnikkihavainnoista. Kemijärven seudulta löytyy useita havaintoja lapinleinnikistä, mutta Ailangantunturin lähistöltä ei ole havaintoja. Kartassa rajatun alueen havaintojen lataustunniste löytyy lähdeluettelosta viitteellä FinBIF-tiedostolataus.

Kuva 2721: Lapinleinikki Kalliojängän puronvarren luhtaisessa metsäkortekorvessa.

Kuva 2822: Kukkiva lapinleinikki Pienen Kiimalammen luona.

Kuva 2923: Lapinleinikkiä Pienen Kiimalammen luona

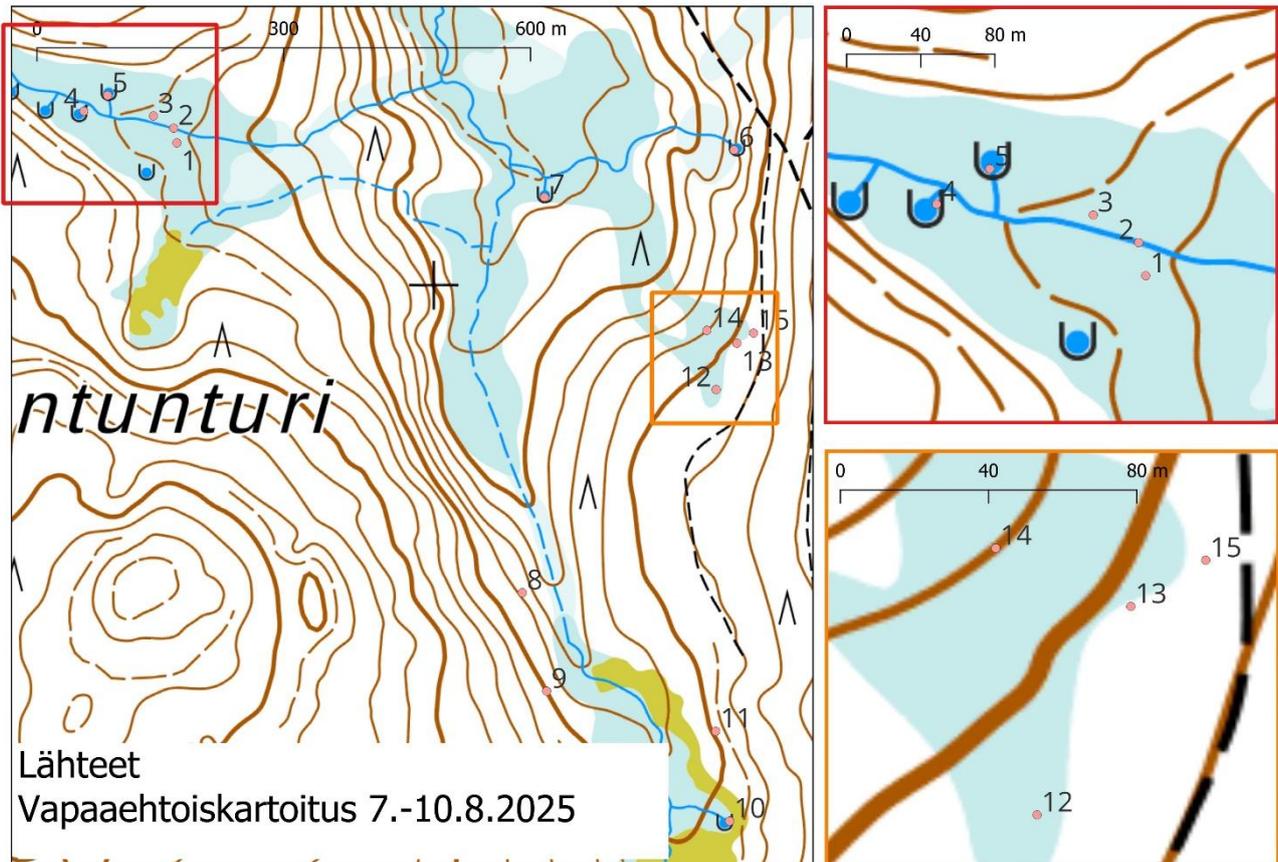
3.7 Dialogialue (kuvio 7)

Kävimme sunnuntaina 10.8. Ailangantunturin eteläpuolella sijaitsevalla Metsähallituksen luonnonsuojelualueeksi varaamalla alueella. Pumppuvoimalan sähkönsiirtoreitin b-vaihtoehto kulkisi tämän alueen läpi.

Alue on hienoa luonnontilaista metsää. Puusto koostuu kuusista ja järeistä mäntyistä. Lisäksi sekapuuna on koivuja. Alueella on runsaasti järeitä kuusen ja männyn maapuita, joista merkittävä osa keloja. Pieneltä alueelta löytyi lyhyessä ajassa useita elinympäristönsä suhteen vaativia kääpiä: riukukääpä (LC), aarnikääpä (LC), männynkääpä (LC), korkkikerroskääpä (NT), pursukääpä (NT), korpiludekääpä (NT) ja rusokantokääpä (NT). Nämä käävät ovat vanhan metsän indikaattoreita (Niemelä, 2025).

3.8 Lähteet

Havaitsimme lukuisia lähteitä, joista osa on hanketoimijan luontoselvityksessä löytämiä, mutta osa uusia. Hanketoimijan luontoselvityksessä lähteiden lajistoa ei ole tunnistettu riittäväällä tasolla ja niiden kuvaus on puutteellista.

Kartta 6. Lähteet

Lähde 1

Lähde on mesotrofinen tihkupinta, jossa kasvaa runsaasti lähdesammalta *Philonotis* sp. ja myös hetesirppisammalta. Lähteessä kasvaa myös runsaasti luhtarölliä, hetehorsmaa ja liuskäkämmekeitä (*Dactylorhiza* sp.), joita emme kyenneet tunnistamaan.

Kuva 3024: Lähde 1

Lähde 2

Mesotrofinen lähde, jossa kasvaa mm. lähdesammalta (*Philonotis* sp), hetehorsmaa, luhtarölliä ja nurmilauhaa.

Kuva 3125: Lähde 2

Lähde 3

Lähteestä ei ole tarkempia muistiinpanoja eikä valokuvaa.

Lähde 4

Mesotrofinen lähde puron varressa. Lähteestä lähtee pieni lähdepuro, joka yhtyy puroon. Lähteessä runsaita lajeja ovat hetehiirensammal, lähdelelväsammal ja hetesirppisammal.

Kuva 3226: Lähde 4

Lähde 5

Puron pohjoispuolella oleva meso-eutrofinen lähteikkö. Veden purkautumiskohtaa vaikea löytää. Lähdesammalet (*Philonotis* sp.), heterahkasammal ja lähdelelväsammal ovat runsaita. Edellä mainittujen sammalten lisäksi löytyy lettorahkasammalta, kampsammalta ja kultasammalta.

Lähteen ympäristössä on runsaasti kattajaa. Kenttäkerroksessa on mätässaraa, mähkää, mesiangervoa,

Kuva 3327: Lähde 5

liuskakämmeköitä (*Dactylorhiza* sp.), mesimarjaa, kultapiiskua, suokortetta, metsäkortetta, metsätähteä, muurainta ja juolukkaa.

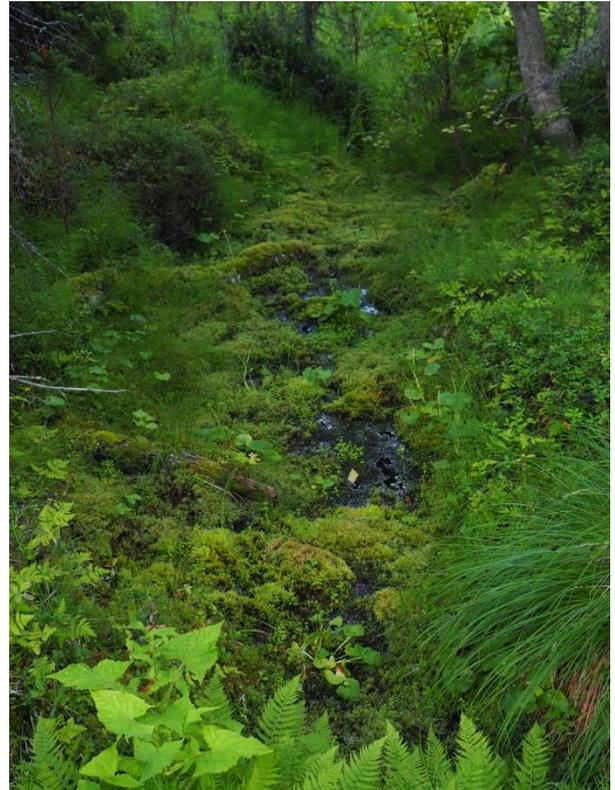
Lähde 6

Askantunturin rinteestä purkautuva meso-eutrofinen lähde. Lähteestä valuu kaksi lähdepuroa itään päin rinnettä alas suolle. Lähteen altaan ja purojen alkuosan ympäristö on varjoista korpikuusikkoa, jonka runsaimmat sammalet ovat hetehiirensammal, hetesirppisammal, lähdesammal (*Philonotis* sp.), keuhkosammal ja lähdelelväsammal. Lisäksi löytyi purolähdesammalta, kalvaskuirisammalta, korpiliekkosammalta. Altaan ympäristössä kasvaa hete- tai pohjanhorsmaa, pohjantähtimöä, metsäkortetta, tähtitalvikkia, metsätähteä, hiirenporrasta ja rentukkaa. Mätäillä kasvaa ruohokanukkaa, metsäimarretta, mustikkaa ja puolukkaa. Lisäksi siellä kasvaa pienissä määrin metsäkurjenpolvea ja pohjansinivalvattia.

Alempana rinteessä lähdepurojen ympäristö muuttuu avoimemmaksi sarakorveksi. Lähdepurojen varressa heterahkasammal ja lähdelelväsammal ovat runsaita. Purojen varressa on myös useita katajia ja soreahiirenporrasta. Mätässara ja suokorte ovat runsaita.

Kuva 3429: Lähde 6

Kuva 3528: Lähde 6

Lähde 7

Oligo-mesotrofinen avolähde, josta lähtee puro, joka laskee Vaaraojaan. Lähdettä ympäröi räme. Lähteen runsaimmat sammalet ovat haprarahkasammal ja hetesirppisammal. Lähteessä kasvaa suohorsmaa ja hieman harmaasaraa.

Kuva 3630: Lähde 7

Lähde 8

Lähteestä ei ole tarkempia muistiinpanoja eikä valokuvaa.

Lähde 9

Mesotrofinen lähde, josta valuu puro alarinteeseen. Lähteessä kasvaa lähdesammalta (*Philonotis* sp.), hetehiirensammalta, hetehorsmaa, suohorsmaa, tesmaa ja nurmilauhaa.

Kuva 37: Lähde 9

Lähde 10

Syvä lähde, josta lähtee lähdepuro. Altaan ravinteisuutta on vaikea arvioida sillä, siinä kasvaa hetesirppisammalta ja jotain rihmamaista maksasammalta. Lähdepuro vaikuttaa kuitenkin mesotrofiselta. Lähdepuron valtalajit ovat keuhkosammal ja purolähdesammal lisäksi hieman hetehiirensammalta. Lisäksi siinä kasvaa suohorsmaa ja pohjanhorsmaa.

Kuva 3831: Lähde

10

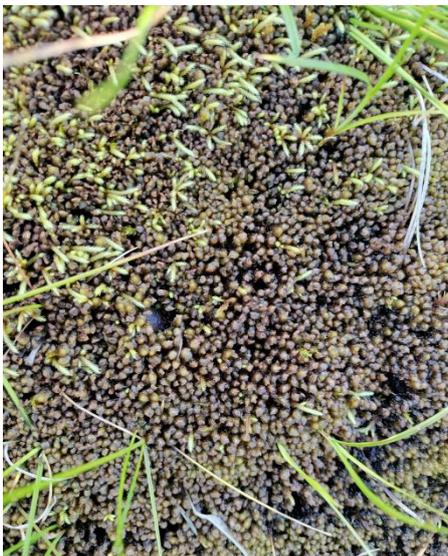
Kuva 3932: Lähde 10

Lähde 11

Lähteestä ei ole tarkempia muistiinpanoja eikä valokuvaa.

Lähde 12

Mesotrofinen lähdepuro sijaitsee Askantunturin länsirinteessä olevalla karulla rinnesuolla, joka on kasvillisuudeltaan pallosararämettä. Lähdepurossa ei juuri näy avointa vettä, vaan punasirppisammal ja hetekinnassammal kasvavat siinä hyvin peittävinä.

Kuva 4033: Lähde 12

Kuva 4134: Lähde 12

Lähde 13

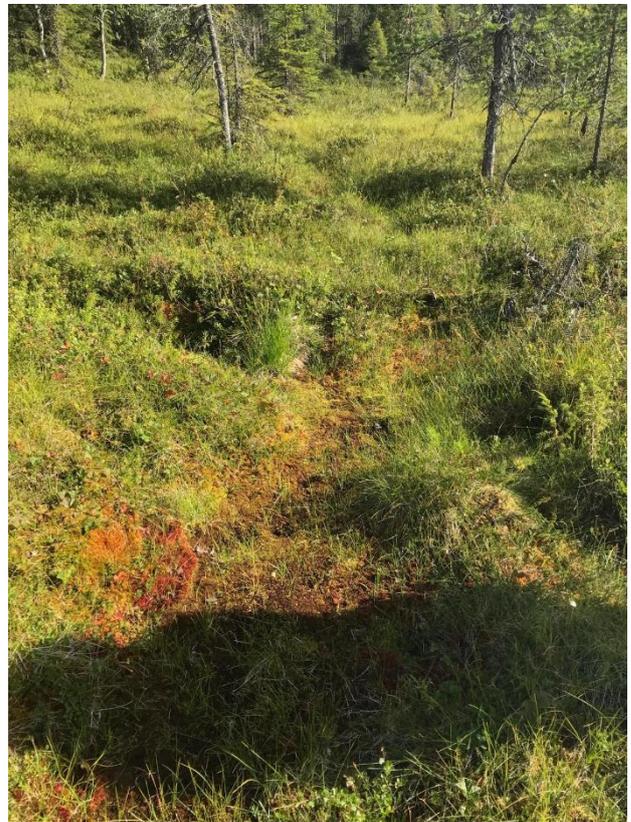
Meso-eutrofinen lähdepuro sijaitsee Askantunturin länsirinteessä olevalla karulla rinnesuolla, joka on kasvillisuudeltaan pallosararämettä. Lähdepurossa kasvaa purosuikerosammalta ja hetesirppisammalta.

Lähde 14

Mesotrofinen hetekinnassammaleen peittämä lähde pallosararämeellä, jossa kasvaa hieman nurmilauhaa ja harmaasaraa.

Kuva 4236: Lähde 13

Kuva 4335: Lähde 14

Lähde 15

Lähteestä ei ole tarkempia muistiinpanoja eikä valokuvaa.

4. Alueen linnusto

Alueella on monipuolinen linnusto (kartta 3).

Suunnittelualan läheisyydessä pesii suurikokoinen uhanalainen päiväpetolintu (sensitiivistä lajitietoa). Hanketoimijan mukaan lajin pesä on romahtanut vuonna 2023. Paikallisen tietolähteen mukaan laji on kuitenkin rakentanut uuden pesän ja onnistunut pesinnässä vuosina 2024 ja 2025. Hanketoimijan mukaan sähkönsiirtovaihtoehdosta VE1b aiheutuisi lajille merkittäviä vaikutuksia, joita voitaisiin lieventää huomiomerkinnoilla ja tekopesien rakentamisella häiriövaikutusalueen ulkopuolelle. Näkemyksemme mukaan hanketoimijan esittämät lievennystoimet ovat riittämättömiä. Laji on hyvin arka eikä kelpuuta tekopesiä, mikäli alue ei muutoin sovellu reviiriksi. VE1b-reittiä linnustollisesti arvokkaan alueen lävitse ei tule edistää ja suurikokoisen uhanalaisen päiväpetolinnun reviiri tulee huomioida hankesuunnittelussa tarkemmin.

Alueella havaittiin sinipyrstöjä (*Tarsiger cyanurus*) heinäkuussa 2025 (kartta 3). Alueelta havaittiin myös lajin maastopoikue, joka liikkui vilkkaasti metsässä liikkuva ja äänteli aktiivisesti. Laji on harvinainen pesimälintu Itä-Lapissa. Vastaavia maastopoikueita havaitaan harvoin. Laji on vanhan metsän indikaattorilaji, joka suosii koskemattomia ja kosteita vaarojen rinteiden kuusikoita.

Näiden lajien esiintyminen alueella ovat osaltaan osoitus alueen arvokkaasta luonnosta, joka tulee säilyttää.

5. Yhteenveto

Luontokartoituksemme aikana löysimme alueelta lukuisia luontoarvoja, kuten uhanalaisia luontotyyppisiä ja muun muassa EU:n luontodirektiivilajia lapinleinikkiä (*Coptidium lapponicum*). AFRY:n toteuttama kartoitus on ollut riittämätön eikä siinä ole riittävästi otettu huomioon alueen erityispiirteitä. Lisäksi suurikokoisen uhanalaisen päiväpetolinnun reviiri tulee huomioida hankesuunnittelussa tarkemmin, sillä tietolähteemme mukaan lajin reviiri on muodostunut vuoden 2023 pesäpuun romahtamisen jälkeen uudestaan.

Alueella on luontoarvoja, myös lakisääteisesti huomioitavia, joita ei ole hankesuunnitelmassa huomioitu. Lyhytnäköinen pumppuvoimalahanke tuhoaa ekosysteemejä, joiden toiminnasta eliöt (ml. ihminen ja ihmisen talousjärjestelmät) ovat riippuvaisia. Hankkeesta tulee luopua.

Viitteet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (9.7.2024). Yhteysviranomaisen lausunto: Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hanke.

Kemijärvi ja Rovaniemi, ympäristövaikutusten arviointiohjelma. <https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Yhteysviranomaisen%20lausunto%20Ailangantunturin%20pumppuvoimalaitoshanke.pdf>

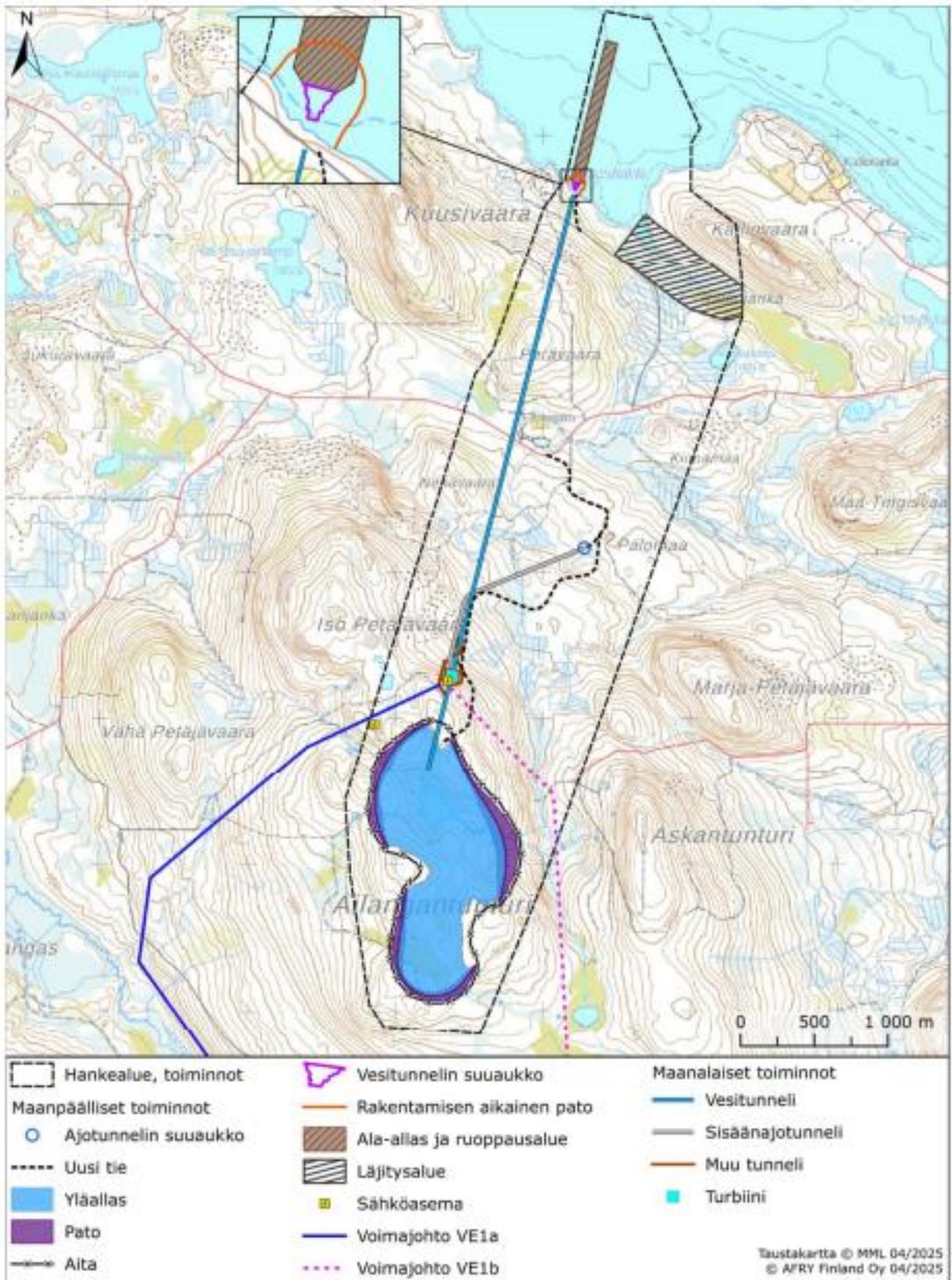
FinBIF-tiedostolataus: <http://tun.fi/HBF.49381>.

Niemelä, Tuomo 2025: Suomen käävät. 2. painos. Luomus, Helsingin yliopisto. Viestipaino, Tampere.

Kontula, Tytti ja Raunio, Anne 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Ympäristöministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4819-4>

OBJ

[OBJ]

Kuva 3-1. Hankkeen toiminnot Ailangantunturilla